

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
YVES BOT
prednesené 10. mája 2016¹

Vec C-182/15

Aleksei Petruhin

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Augstākā tiesa (Najvyšší súd, Lotyšsko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania — Občianstvo Európskej únie — Článok 18 prvý odsek a článok 21 ods. 1 ZFEÚ — Žiadosť o vydanie štátneho príslušníka jedného členského štátu, ktorý sa nachádza na území iného členského štátu, do Ruska — Odmietnutie členského štátu vydať svojich vlastných štátnych príslušníkov — Rozdielne zaobchádzanie z dôvodu štátnej príslušnosti — Odôvodnenie — Boj proti beztrestnosti — Overenie dodržania záruk stanovených v článku 19 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie“

1. Vydanie možno definovať ako postup medzinárodnej represívnej spolupráce, ktorým jeden štát žiada druhý štát o vydanie osoby nachádzajúcej sa na území tohto druhého štátu na účely jej trestného stíhania, súdneho konania alebo, ak už bola odsúdená, na účely výkonu jej trestu.
2. Prejednávaná vec sa týka žiadosti o vydanie, ktorú Ruská federácia adresovala Lotyšskej republike, týkajúcej sa estónskeho štátneho príslušníka, ktorý bol zadržaný na území tohto členského štátu.
3. Súdny dvor má v podstate rozhodnúť, či ochrana proti vydaniu, ktorá sa vzťahuje na lotyšských štátnych príslušníkov v zmysle ich vnútroštátneho práva a bilaterálnej dohody uzavretej s Ruskou federáciou, má byť podľa pravidiel Zmluvy o FEÚ týkajúcich sa občianstva Únie rozšírená na štátnych príslušníkov ostatných členských štátov.
4. Niektoré členské štáty, medzi ktoré patrí Lotyšská republika, vo svojom vnútroštátnom práve, ako aj v medzinárodných dohovoroch, ktorých sú stranami, stanovujú zásadu, podľa ktorej odmietajú vydať svojich štátnych príslušníkov. Pokiaľ je žiadosť o vydanie adresovaná členskému štátu a týka sa občana Únie, ktorý nie je štátnym príslušníkom tohto členského štátu, táto zásada zavádza rozdielne zaobchádzanie medzi štátnymi príslušníkmi uvedeného štátu a štátnymi príslušníkmi ostatných členských štátov. Domnievam sa však, že toto rozdielne zaobchádzanie nezakladá diskrimináciu z dôvodu štátnej príslušnosti odporujúcu článku 18 prvému odseku ZFEÚ, pokiaľ sa preukáže, že tieto dve kategórie štátnych príslušníkov sa nenachádzajú v porovnateľnej situácii vzhľadom na cieľ, ktorým je boj proti beztrestnosti osôb podozrivých zo spáchania trestného činu v treťom štáte.

¹ — Jazyk prednesu: francúzština.

I – Právny rámec

A – Právo Únie

5. Článok 19 Charty základných práv Európskej únie², nazvaný „Ochrana v prípade vystahovania, vyhostenia alebo extradície“, vo svojom odseku 2 stanovuje:

„Nikto nesmie byť vystahovaný, vyhostený ani vydaný do štátu, v ktorom existuje vážne riziko, že bude vystavený trestu smrti, mučeniu alebo inému neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.“

B – Lotyšské právo

6. Lotyšská ústava vo svojom článku 98 tretej vete stanovuje:

„Vydanie lotyšských občanov do iných krajín sa nepovolí okrem prípadov uvedených v medzinárodných zmluvách, ktoré ratifikoval Saeima (parlament), pokiaľ vydaním nedôjde k porušeniu základných ľudských práv zakotvených v Ústave.“

7. Podľa článku 4 Krimināllikums (trestný zákon, ďalej len „lotyšský trestný zákon“):

„1. Lotyšskí štátni občania a osoby bez lotyšského občianstva³, ako aj cudzinci s povolením na trvalý pobyt v Lotyšsku sa na lotyšskom území v zmysle tohto zákona zodpovedajú za čin spáchaný na území iného štátu alebo mimo vnútroštátneho územia, bez ohľadu na to, či je tento čin na území, kde bol spáchaný, považovaný za trestný čin a podlieha trestným sankciám.

...

3. Cudzinci, ktorí nemajú povolenie na trvalý pobyt v Lotyšsku a ktorí sa na území iného štátu dopustili závažných alebo veľmi závažných trestných činov namierených proti záujmom Lotyšskej republiky alebo jej občanov, sú nezávisle na právnej úprave štátu, na území ktorého bol trestný čin spáchaný, trestnoprávne zodpovední v zmysle tohto zákona, pokiaľ neboli trestnoprávne zodpovední alebo súdení pri uplatnení právnej úpravy štátu, v ktorom bol trestný čin spáchaný.

4. Cudzinci, ktorí nemajú povolenie na trvalý pobyt v Lotyšsku a ktorí na území iného štátu alebo mimo vnútroštátneho územia spáchali trestný čin, sú nezávisle na právnej úprave štátu, na území ktorého bol trestný čin spáchaný, zodpovední v zmysle tohto zákona v prípadoch stanovených medzinárodnými dohodami zaväzujúcimi Lotyšskú republiku, ak za tento trestný čin neboli trestnoprávne zodpovední alebo súdení na území iného štátu.“

8. Kapitola 66 Kriminālprocesa likums (trestný poriadok, ďalej len „lotyšský trestný poriadok“), nazvaná „O vydávaní do iných krajín“, vo svojom článku 696 ods. 1 a 2 stanovuje:

„1. Vydanie osoby, ktorá sa nachádza na území Lotyšska, na účely jej trestného stíhania, súdneho konania alebo výkonu rozsudku možno povoliť, ak bola doručená žiadosť o nariadenie jej predbežnej väzby alebo ak iná krajina požiadala o jej vydanie v súvislosti so skutkami kvalifikovanými ako trestný čin v lotyšských právnych predpisoch aj v právnych predpisoch tejto inej krajiny.

2 – Ďalej len „Charta“.

3 – Lotyšská vláda na pojednávaní na otázku týkajúcu sa významu tohto pojmu odpovedala, že „osoby bez lotyšského občianstva“ sú bývalí sovietski občania, ktorí prišli do Lotyšska predtým, ako sa tento štát osamostatnil. Tieto osoby si nezvolili ani lotyšskú, ani ruskú štátnu príslušnosť a majú možnosť naturalizácie.

2. Možno povoliť vydanie osoby na účely jej trestného stíhania alebo súdneho konania pre tie skutky, za spáchanie ktorých možno uložiť trest odňatia slobody s hornou hranicou najmenej jeden rok alebo prísnejší trest, pokiaľ medzinárodná zmluva nestanovuje inak.“

9. Článok 697 ods. 2 lotyšského trestného poriadku znie:

„Vydanie osoby sa nepovolí:

- (1) ak má osoba lotyšské občianstvo;
- (2) ak žiadosť o vydanie dotknutej osoby bola podaná s cieľom trestne stíhať alebo potrestať uvedenú osobu z dôvodu rasy, náboženského presvedčenia, národnosti alebo politického presvedčenia alebo ak sa možno dôvodne domnievať, že z týchto dôvodov by mohlo dôjsť k porušeniu práv uvedenej osoby;

...

- (7) ak existuje možnosť, že osoba bude v cudzom štáte podrobená mučeniu.“

10. Dohoda z 3. februára 1993 medzi Lotyšskou republikou a Ruskou federáciou o právnej pomoci a právnych vzťahoch v oblasti občianskeho, rodinného a trestného práva vo svojich článkoch 1 a 62 stanovuje:

„Článok 1. Právna ochrana

1. Štátni príslušníci jednej zmluvnej strany požívajú na území druhej zmluvnej strany rovnakú právnu ochranu v oblasti subjektívnych a majetkových práv ako štátni príslušníci druhej zmluvnej strany.
2. Štátni príslušníci jednej zmluvnej strany majú právo slobodne a bez obmedzení sa obracať na súdy druhej zmluvnej strany, prokuratúru, notárske úrady... a iné príslušné inštitúcie v oblasti občianskeho, rodinného a trestného práva, pred ktorými môžu vystupovať, predkladať žiadosti, podávať opravné prostriedky a vykonávať procesné úkony za rovnakých podmienok ako vlastní štátni príslušníci.

...

Článok 62. Odmietnutie vydania

1. Vydanie sa nepovolí, ak:

- (1) osoba, o ktorej vydanie sa žiada, je štátnym príslušníkom zmluvnej strany, ktorej bola doručená žiadosť, alebo ak táto osoba má v tejto krajine postavenie utečenca;

...“

11. Dohoda medzi Lotyšskou republikou, Estónskou republikou a Litovskou republikou o právnej pomoci a právnych vzťahoch podpísaná v Talline 11. novembra 1992 vo svojom článku 1 ods. 1 stanovuje:

„Štátni príslušníci jednej zmluvnej strany požívajú na území druhej zmluvnej strany rovnakú právnu ochranu v oblasti subjektívnych a majetkových práv ako štátni príslušníci tejto druhej zmluvnej strany.“

II – Skutkové okolnosti sporu vo veci samej a prejudiciálne otázky

12. Pán Aleksei Petruhhin, estónsky štátny príslušník, bol 22. júla 2010 uvedený na prednostnom ozname o pátraní, uverejnenom na internetovej stránke Interpolu.

13. Pán Petruhhin bol zadržaný 30. septembra 2014 v meste Bauska (Lotyšsko) a následne bol vzatý do predbežnej väzby.

14. Dňa 21. októbra 2014 podal generálny prokurátor Ruskej federácie na lotyšské orgány žiadosť o vydanie. Z tejto žiadosti vyplýva, že na základe rozhodnutia z 9. februára 2009 bolo voči pánovi Petruhhinovi začaté trestné stíhanie a že z dôvodu ochranného opatrenia mal byť vzatý do väzby. Podľa tohto rozhodnutia je pán Petruhhin obvinený z pokusu o obchodovanie s veľkým množstvom omamných látok v zločineckej skupine. Podľa ruskej právnej úpravy možno za tento trestný čin uložiť trest odňatia slobody na 8 až 20 rokov.

15. Generálny prokurátor Lotyšskej republiky povolil vydanie pána Petruhhina do Ruska. Pán Petruhhin však 4. decembra 2014 podal návrh na zrušenie rozhodnutia o vydaní z dôvodov, že podľa článku 1 Dohody medzi Lotyšskou republikou, Estónskou republikou a Litovskou republikou o právnej pomoci a právnych vzťahoch mal v Lotyšsku rovnaké práva ako lotyšskí štátni príslušníci a že Lotyšská republika bola preto povinná chrániť ho pred bezdôvodným vydaním.

16. Augstākā tiesa (Najvyšší súd) zdôrazňuje, že ani lotyšské právo, ani žiadna medzinárodná dohoda podpísaná Lotyšskou republikou, najmä s Ruskou federáciou a ostatnými baltskými krajinami, nestanovuje obmedzenie vydania estónskeho občana do Ruska. Podľa článku 62 Dohody z 3. februára 1993 uzavretej medzi Lotyšskou republikou a Ruskou federáciou o právnej pomoci a o právnych vzťahoch v oblasti občianskeho, rodinného a trestného práva je ochrana proti tomuto vydaniu stanovená len vo vzťahu k lotyšským štátnym príslušníkom.

17. Vnútroštátny súd okrem toho uvádza, že aj keď rámcového rozhodnutie Rady 2002/584/SVV z 13. júna 2002 o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi⁴ povoľuje medzi členskými štátmi vydávanie svojich štátnych príslušníkov, nestanovuje však medzi členskými štátmi poradný mechanizmus, ktorý by umožnil získať súhlas od členského štátu, ktorého štátnym príslušníkom je dotknutá osoba, pokiaľ ide o jej vydanie do tretieho štátu.

18. Podľa vnútroštátneho súdu z predchádzajúcich úvah vyplýva, že ochrana, ktorú členský štát priznáva svojim vlastným štátnym príslušníkom proti vydaniu do tretieho štátu, má účinky iba na území tohto členského štátu. Domnieva sa, že to odporuje tomu, čo tvorí podstatu občianstva Únie, teda právu na rovnocennú ochranu. Zdôrazňuje, že táto situácia vyvoláva u občanov Únie neistotu, pokiaľ ide o voľný pohyb v Európskej únii.

19. Vnútroštátny súd uvádza názor, podľa ktorého v zmysle práva Únie v prípade žiadosti o vydanie štátneho príslušníka členského štátu do tretieho štátu musí členský štát, na ktorý bola podaná takáto žiadosť, zabezpečiť občanom Únie rovnakú úroveň ochrany, akú poskytuje svojim vlastným štátnym príslušníkom.

4 — Ú. v. ES L 190, 2002, s. 1; Mim. vyd. 19/006, s. 34. Rámcové rozhodnutie zmenené a doplnené rámcovým rozhodnutím Rady 2009/299/SVV z 26. februára 2009 (Ú. v. EÚ L 81, 2009, s. 24).

20. Keďže Augstākā tiesa (Najvyšší súd) mal pochybnosti o výklade práva Únie, 26. marca 2015 rozhodol, popri zrušení väzby pána Petruhhina, prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:

- „1. Majú sa článok 18 prvý odsek a článok 21 ods. 1 ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že v prípade vydania občana ktoréhokoľvek členského štátu Európskej únie do štátu, ktorý nie je členom Európskej únie, na základe zmluvy o vydávaní osôb uzavretej medzi členským štátom a treťou krajinou treba zaručiť rovnakú úroveň ochrany, aká sa poskytuje občanovi predmetného členského štátu?
2. Má za takých okolností súd členského štátu, ktorý bol požiadaný o vydanie osoby, uplatniť podmienky vydávania osôb platné v štáte Európskej únie, ktorého občanom je daná osoba, alebo v štáte, v ktorom má [dotknutá osoba] obvyklý pobyt?
3. Musí členský štát, ktorý bol požiadaný o vydanie osoby, v tých prípadoch, v ktorých sa má vydanie vykonať bez zohľadnenia konkrétnej úrovne ochrany stanovenej pre občanov štátu, ktorý bol požiadaný o vydanie osoby, overiť, či sú dodržané záruky stanovené v článku 19 Charty, teda že nikto nesmie byť vydaný do štátu, v ktorom existuje vážne riziko, že bude vystavený trestu smrti, mučeniu alebo inému neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu? Možno obmedziť také overenie na zistenie, či je štát, ktorý žiada o vydanie osoby, zmluvnou stranou Dohovoru proti mučeniu, alebo treba zistiť skutkový stav s prihliadnutím na hodnotenie uvedeného štátu vykonané orgánmi Rady Európy?“

III – Analýza

A – Úvodné pripomienky

1. O prípadnom uplatnení článku 1 ods. 1 Dohody medzi Lotyšskou republikou, Estónskou republikou a Litovskou republikou o právnej pomoci a právnych vzťahoch na účely rozhodnutia sporu vo veci samej

21. Pán Petruhhin sa vo svojom odvolaní, ktoré podal proti rozhodnutiu generálnej prokuratúry Lotyšskej republiky, ktorým bolo povolené jeho vydanie, opiera predovšetkým o článok 1 ods. 1 Dohody medzi Lotyšskou republikou, Estónskou republikou a Litovskou republikou o právnej pomoci a právnych vzťahoch. Na základe tohto ustanovenia uvádza, že mu zo strany Lotyšskej republiky prináleží rovnaká ochrana, akú tento štát zabezpečuje svojim občanom v prípade trestného stíhania. Vyplýva z toho, že uvedený členský štát má povinnosť chrániť pána Petruhhina proti neodôvodnenej žiadosti o vydanie a že tento má právo očakávať, že Lotyšská republika urobí všetko pre to, aby získala dôkazy preukazujúce jeho vinu alebo nevinu. Podľa neho však z postoja, ktorý zaujala generálna prokuratúra Lotyšskej republiky, vyplýva, že nebudú urobené žiadne kroky, aby boli čo možno najviac a najpresnejšie preverené trestné činy, ktoré sú mu vytýkané na ruskom území.

22. Lotyšskej vláde bola na pojednávaní položená otázka, či článok 1 ods. 1 Dohody medzi Lotyšskou republikou, Estónskou republikou a Litovskou republikou o právnej pomoci a právnych vzťahoch možno vykladať v tom zmysle, že poskytuje estónskym a litovským občanom rovnakú ochranu proti vydaniu než je tá, ktorú požívajú lotyšskí občania. Lotyšská vláda v tomto smere uviedla, že lotyšská judikatúra doteraz nevykladala dané ustanovenie ako ustanovenie, ktoré priznáva dodatočné záruky estónskym a litovským štátnym príslušníkom, že ich Lotyšská republika nevydá.

23. Vnútroštátnemu súdu prislúcha overiť, či môže rozhodnúť v spore vo veci samej na základe výkladu článku 1 ods. 1 Dohody medzi Lotyšskou republikou, Estónskou republikou a Litovskou republikou o právnej pomoci a právnych vzťahoch. Musí predovšetkým preskúmať, či výraz „osobné práva“, uvedený v tomto ustanovení, zahŕňa právo na poskytnutie právnej ochrany proti vydaniu.

2. O prípustnosti návrhu na začatie prejudiciálneho konania

24. Lotyšská vláda na pojednávaní uviedla, že pán Petruhhin sa už na jej území nenachádza, ale že sa po zrušení väzby, ku ktorému došlo 26. marca 2015, vrátil do Estónska. Vlády členských štátov, ktoré sa vyjadrili na tomto pojednávaní, z toho vyvodili, že predmetný návrh na začatie prejudiciálneho konania treba vyhlásiť za neprípustný.

25. V tomto smere treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry je konanie upravené v článku 267 ZFEÚ nástrojom spolupráce medzi Súdnyim dvorom a vnútroštátnymi súdmi, pomocou ktorého Súdny dvor poskytuje vnútroštátnym súdom výklad práva Únie, ktorý tieto súdy potrebujú na rozhodovanie v prejednávanych sporoch.⁵

26. V rámci tejto spolupráce prináleží iba vnútroštátnemu súdu, ktorý prejednáva spor a ktorý nesie zodpovednosť za následné súdne rozhodnutie, aby so zreteľom na osobitosti veci posúdil tak potrebu rozhodnutia v prejudiciálnom konaní pre vydanie svojho rozsudku, ako aj relevantnosť otázok, ktoré kladie Súdny dvor. Preto je Súdny dvor v zásade povinný rozhodnúť, ak sa predložené otázky týkajú výkladu práva Únie.⁶

27. Vyplýva z toho, že pri otázkach týkajúcich sa výkladu práva Únie položených vnútroštátnym súdom v rámci právnej úpravy a skutkových okolností, ktoré tento súd vymedzí na vlastnú zodpovednosť a ktorých správnosť Súdny dvor neprináleží preverovať, platí prezumpcia relevantnosti. Súdny dvor môže odmietnuť rozhodnúť o návrhu na začatie prejudiciálneho konania podanom vnútroštátnym súdom len vtedy, ak je zjavné, že požadovaný výklad práva Únie nemá nijakú súvislosť s realitou alebo predmetom sporu vo veci samej, ak ide o hypotetický problém alebo ak Súdny dvor nedisponuje skutkovými a právnymi podkladmi potrebnými na užitočné zodpovedanie položených otázok.⁷

28. Treba preto pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry zo znenia a systematiky článku 267 ZFEÚ vyplýva, že predpokladom prejudiciálneho konania je spor skutočne prejednávaný vnútroštátnymi súdmi, v rámci ktorého majú vydať rozhodnutie schopné zohľadniť rozsudok o prejudiciálnej otázke.⁸

29. To je prípad prejednávanej veci. Lotyšská vláda totiž na pojednávaní potvrdila, že vnútroštátny súd stále rozhoduje v konaní o spore, ktorý mu bol predložený. Bez ohľadu na neistotu, pokiaľ ide o miesto, kde sa v súčasnosti nachádza pán Petruhhin, musí teda vnútroštátny súd rozhodnúť o zákonnosti rozhodnutia generálnej prokuratúry Lotyšskej republiky o jeho vydaní. Podľa článku 707 lotyšského trestného poriadku môže vnútroštátny súd buď potvrdiť rozhodnutie prokurátora, alebo ho zrušiť a odmietnuť vydanie osoby, alebo vrátiť žiadosť o vydanie na podrobnejšie preskúmanie. V kontexte rozhodnutia, ktoré musí prijať vnútroštátny súd, je odpoveď Súdneho dvora na účely odpovede na prejudiciálne otázky položené týmto vnútroštátnym súdom veľmi užitočná. Podobne ako pri odsudzujúcom rozsudku s následným útekom odsúdeného, toto rozhodnutie bude potom možné vykonať kedykoľvek, v danom prípade po novom zadržaní pána Petruhhina na lotyšskom území.

30. Vzhľadom na tieto skutočnosti sa domnievam, že predmetný návrh na začatie prejudiciálneho konania je prípustný.

5 — Pozri najmä rozsudok zo 6. októbra 2015, Capoda Import-Export (C-354/14, EU:C:2015:658, bod 23 a citovanú judikatúru).

6 — Pozri najmä rozsudok zo 6. októbra 2015, Capoda Import-Export (C-354/14, EU:C:2015:658, bod 24 a citovanú judikatúru).

7 — Pozri najmä rozsudok zo 6. októbra 2015, Capoda Import-Export (C-354/14, EU:C:2015:658, bod 25 a citovanú judikatúru).

8 — Pozri najmä uznesenie z 5. júna 2014, Antonio Gramsci Shipping a i. (C-350/13, EU:C:2014:1516, bod 10 a citovanú judikatúru).

B – O prvej a druhej prejudiciálnej otázke

31. Vnútroštátny súd sa svojou prvou a druhou otázkou, ktoré treba preskúmať spoločne, Súdneho dvora v podstate pýta, či článok 18 prvý odsek a článok 21 ods. 1 ZFEÚ treba vykladať v tom zmysle, že na štátneho príslušníka členského štátu, ktorý sa nachádza na území druhého členského štátu a ktorého sa týka žiadosť o vydanie do tretieho štátu, sa vzťahuje rovnaké pravidlo ako to, ktoré štátnych príslušníkov tohto druhého členského štátu chráni pred vydaním.

32. Treba najskôr overiť, či situácia pána Petruhhina patrí do pôsobnosti práva Únie a osobitne ustanovení Zmluvy o FEÚ týkajúcich sa občianstva Únie.

33. Všetky vlády, ktoré Súdnemu dvoru predložili pripomienky, s výnimkou vlády Spojeného kráľovstva, uvádzajú, že pravidlá týkajúce sa vydania osôb v prípade, keď Únia v tejto oblasti neuzavrela dohodu s tretím štátom, patria do právomoci členských štátov a nachádzajú sa mimo pôsobnosti práva Únie.

34. S týmto názorom nesúhlasím. Prikláňam sa naopak k stanovisku, ktoré na pojednávaní vyjadrilo Spojené kráľovstvo, konkrétne že článok 18 prvý odsek a článok 21 ods. 1 ZFEÚ sa uplatnia v rozsahu, v akom pán Petruhhin vykonal svoje právo na slobodný pohyb alebo pobyt v zmysle práva Únie, a teda v akom má v zásade právo na rovnaké zaobchádzanie ako štátni príslušníci hostiteľského členského štátu.

35. Treba totiž zdôrazniť, že pán Petruhhin má ako estónsky štátny príslušník postavenie občana Únie v zmysle článku 20 ods. 1 ZFEÚ a môže sa teda domáhať, tak vo vzťahu k svojmu členskému štátu pôvodu, ako aj vo vzťahu k členskému štátu, v ktorom sa nachádza, práv súvisiacich s týmto postavením.

36. Ako už Súdny dvor opakovane rozhodol, občianstvo Únie je predurčené na to, aby bolo hlavným štatútom štátnych príslušníkov členských štátov umožňujúcim tým, ktorí sa ocitnú v rovnakej situácii, požívať v rámci rozsahu vecnej pôsobnosti Zmluvy rovnaké právne zaobchádzanie bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť, pričom tým nie sú dotknuté výnimky, ktoré sú výslovne stanovené.⁹

37. Keďže občianstvo Únie stanovené v článku 20 ZFEÚ nemá za cieľ rozšíriť rozsah vecnej pôsobnosti Zmluvy o FEÚ na vnútorné situácie, ktoré nijako nesúvisia s právom Únie,¹⁰ treba zistiť, či existujú takéto súvisiace prvky.

38. Vlády členských štátov v rámci predmetného konania potvrdili v tejto súvislosti klasické stanovisko, a to že na účely uplatnenia pravidiel Zmluvy o FEÚ týkajúcich sa občianstva Únie je potrebné, aby sa skutkové okolnosti sporu vo veci samej týkali oblasti upravenej právom Únie a že nestačí, ak dotknutý občan Únie vykonával svoje právo na slobodný pohyb.

39. Je však potrebné zdôrazniť skutočnosť, že z ustálenej judikatúry vyplýva, že medzi situáciami, na ktoré sa vzťahuje uplatnenie práva Únie, sú aj situácie týkajúce sa výkonu základných slobôd zaručených Zmluvou o FEÚ, najmä tých, ktoré patria do voľného pohybu a pobytu na území členských štátov, ako je to zakotvené v článku 21 ZFEÚ.¹¹ Preto v oblastiach, ktoré patria do právomoci členských štátov, môže výkon práva na pohyb a pobyt štátnym príslušníkom jedného členského štátu na území

9 — Pozri najmä rozsudok z 26. februára 2015, Martens (C-359/13, EU:C:2015:118, bod 21 a citovanú judikatúru).

10 — Pozri najmä rozsudok z 26. októbra 2006, Tas-Hagen a Tas (C-192/05, EU:C:2006:676, bod 23 a citovanú judikatúru).

11 — Pozri najmä rozsudky z 11. júla 2002, D'Hoop (C-224/98, EU:C:2002:432, bod 29 a citovanú judikatúru), zo 16. decembra 2008, Huber (C-524/06, EU:C:2008:724, bod 71 a citovanú judikatúru), zo 4. októbra 2012, Komisia/Rakúsko (C-75/11, EU:C:2012:605, bod 39 a citovanú judikatúru), ako aj z 26. februára 2015, Martens (C-359/13, EU:C:2015:118, bod 22 a citovanú judikatúru).

iného členského štátu predstavovať relevantný prvok spájajúci vec s právom Únie.¹² Naproti tomu, pokiaľ Súdny dvor rozhoduje o situácii, v ktorej na jednej strane predmetná oblasť patrí do právomoci členských štátov a na druhej strane osoba, ktorá sa odvoláva na právo Únie, nevyužila svoje právo na slobodný pohyb stanovený v článku 21 ZFEÚ, Súdny dvor vyhlási, že nie je príslušný rozhodnúť o návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ktorý mu bol predložený.¹³

40. Je však nesporné, že pán Petruhhin, ktorý bol zadržaný v Lotyšsku, využil svoju slobodu pohybu a pobytu v inom členskom štáte, zakotvenú v článku 21 ods. 1 ZFEÚ.

41. Treba tiež spresniť, že v prípade neexistencie pravidiel práva Únie v oblasti vydávania štátnych príslušníkov členských štátov do Ruska¹⁴ sú tieto štáty oprávnené prijať takéto pravidlá a uzavrieť v tejto oblasti s Ruskou federáciou dohody.

42. V takom prípade musia členské štáty vykonávať túto právomoc pri dodržiavaní práva Únie a najmä ustanovení Zmluvy o FEÚ týkajúcich sa slobody pohybu a pobytu na území členských štátov, tak ako ju článok 21 ods. 1 ZFEÚ priznáva každému občanovi Únie. V oblasti vydávania osôb tu ide o uplatnenie ustálenej judikatúry, podľa ktorej sú členské štáty povinné pri výkone svojich právomocí dodržiavať právo Únie a osobitne ustanovenia Zmluvy o FEÚ týkajúce sa slobody pohybu a pobytu na území Únie, priznanej každému občanovi.¹⁵

43. Preto aj v oblastiach spadajúcich do právomoci členských štátov, pokiaľ predmetná situácia preukazuje dostatočnú väzbu s právom Únie, čo je prípad občana Únie, ktorý vykonáva svoju slobodu pohybu a pobytu na území členských štátov, sú tieto štáty povinné objektívnymi dôvodmi odôvodniť rozdielne zaobchádzanie medzi svojimi štátnymi príslušníkmi a príslušníkmi iných členských štátov.¹⁶

44. Treba teraz preskúmať, či pravidlo, podľa ktorého Lotyšská republika nevydáva svojich vlastných občanov, predstavuje diskrimináciu z dôvodu štátnej príslušnosti odporujúcu článku 18 prvému odseku ZFEÚ.

12 — Pozri ILIOPOULOU, A.: *Entrave et citoyenneté de l'Union*. In: *L'entrave dans le droit du marché intérieur*. Bruylant, Bruxelles 2011, s. 191. Podľa tohto autora „nemôže byť žiadne vnútroštátne pravidlo v kontexte občianstva a priori vylúčené z kvalifikácie obmedzenia. Existencia cezhraničného prvku stačí na zaradenie situácie do pôsobnosti práva Spoločenstva a na vznik kontroly zlučiteľnosti s požiadavkami Zmluvy“ [volný preklad] (s. 202). V tomto smere pozri tiež návrhy, ktoré predniesla generálna advokátka Kokott vo veci Tas-Hagen a Tas (C-192/05, EU:C:2006:223, body 25 až 43).

13 — Pozri najmä uznesenie z 19. júna 2014, Teisseyre (C-370/13, neuvverejnené, EU:C:2014:2033, body 33 až 35).

14 — Existuje naproti tomu Dohoda o extradícii medzi Európskou úniou a Spojenými štátmi americkými (Ú. v. EÚ L 181, 2003, s. 27; Mím. vyd. 19/006, s. 161) [pozri rozhodnutie Rady 2009/820/SZBP z 23. októbra 2009 o uzavretí v mene Európskej únie Dohody o extradícii medzi Európskou úniou a Spojenými štátmi americkými a Dohody o vzájomnej právnej pomoci medzi Európskou úniou a Spojenými štátmi americkými (Ú. v. EÚ L 291, 2009, s. 40)]

15 — Pozri najmä, v súvislosti s vnútroštátnymi ustanoveniami o odškodnení obetí útokov spáchaných na vnútroštátnom území, rozsudok z 2. februára 1989, Cowan (186/87, EU:C:1989:47, bod 19); pokiaľ ide o vnútroštátnu právnú úpravu trestného práva hmotného a procesného, rozsudok z 24. novembra 1998, Bickel a Franz (C-274/96, EU:C:1998:563, bod 17); o vnútroštátnych pravidlách upravujúcich meno osoby, rozsudky z 2. októbra 2003, Garcia Avello (C-148/02, EU:C:2003:539, bod 25), ako aj z 12. mája 2011, Runevič-Vardyn a Wardyn (C-391/09, EU:C:2011:291, bod 63 a citovanú judikatúru); o konaní o výkone rozhodnutia na účely vymáhania dlhov, rozsudok z 29. apríla 2004, Pusa (C-224/02, EU:C:2004:273, bod 22); o vnútroštátnych pravidlách týkajúcich sa priameho zdaňovania, rozsudok z 12. júla 2005, Schempp (C-403/03, EU:C:2005:446, bod 19); o vnútroštátnych pravidlách určujúcich osoby s právom voliť a byť zvolený do Európskeho parlamentu, rozsudok z 12. septembra 2006, Španielsko/Spojené kráľovstvo (C-145/04, EU:C:2006:543, bod 78); v súvislosti s definíciou podmienok získania a straty občianstva, rozsudok z 2. marca 2010, Rottmann (C-135/08, EU:C:2010:104, body 39 a 41); o právomoci členských štátov organizovať svoje systémy sociálneho zabezpečenia, rozsudky z 19. júla 2012, Reichel-Albert (C-522/10, EU:C:2012:475, bod 38 a citovanú judikatúru), ako aj zo 4. októbra 2012, Komisia/Rakúsko (C-75/11, EU:C:2012:605, bod 47 a citovanú judikatúru) a v súvislosti s obsahom výučby a organizáciou vzdelávacích systémov členských štátov, rozsudok z 26. februára 2015, Martens (C-359/13, EU:C:2015:118, bod 23 a citovanú judikatúru).

16 — ILIOPOULOU, A.: c. d. Podľa tohto autora „právne predpisy o občianstve Únie nútia právne predpisy o štátnom občianstve odôvodniť sa, preukázať svoju relevantnosť a primeranosť. Štát musí s ohľadom na európske štandardy prehodnotiť nielen svoje vzťahy k ‚cudzincovi‘ Spoločenstva, ale aj k svojim občanom“ [volný preklad] (s. 196).

45. Pán Petruhhin bol zadržaný v Lotyšsku a bol tam vzatý do predbežnej väzby až do 26. marca 2015. Žiadosť o vydanie, podaná generálnym prokurátorom Ruskej federácie, bola generálnej prokuratúre Lotyšskej republiky doručená 21. októbra 2014. Uplatnia sa teda ustanovenia lotyšského práva, ako aj ustanovenia vyplývajúce z Dohody z 3. februára 1993 medzi Lotyšskou republikou a Ruskou federáciou o právnej pomoci a právnych vzťahoch v oblasti občianskeho, rodinného a trestného práva.

46. Pravidlo, podľa ktorého lotyšskí občania nemôžu byť z Lotyšska vydaní do tretieho štátu, je v rámci prejednávanej veci stanovené v článku 98 tretej vete lotyšskej ústavy, v článku 697 ods. 2 bode 1 lotyšského trestného poriadku, ako aj v článku 62 ods. 1 bode 1 Dohody z 3. februára 1993 medzi Lotyšskou republikou a Ruskou federáciou o právnej pomoci a právnych vzťahoch v oblasti občianskeho, rodinného a trestného práva.

47. V rozsahu, v akom sa podľa tohto pravidla ochrana proti vydaniu vzťahuje iba na lotyšských štátnych príslušníkov, z toho vyplýva rozdielne zaobchádzanie vo vzťahu k štátnym príslušníkom iných členských štátov, ktorí sa nachádzajú na lotyšskom území a ktorých sa týka žiadosť o vydanie zo strany tretích štátov.

48. Keďže pán Petruhhin vykonával na tomto území svoju slobodu pohybu a pobytu, tak ako je zakotvená v článku 21 ods. 1 ZFEÚ, treba vo vzťahu k článku 18 prvému odseku ZFEÚ preskúmať, či pravidlo, podľa ktorého Lotyšská republika nevydáva svojich vlastných štátnych príslušníkov do Ruska, je v súlade so zásadou zakazujúcou akúkoľvek diskrimináciu z dôvodu štátnej príslušnosti.

49. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry zásada zákazu diskriminácie vyžaduje, aby porovnateľné situácie neboli posudzované rozdielne a aby rozdielne situácie neboli posudzované rovnako. Takéto zaobchádzanie možno odôvodniť, iba ak sa opiera o objektívne dôvody nezávislé od štátnej príslušnosti dotknutých osôb a ak je primerané vo vzťahu k legitímne sledovanému cieľu.¹⁷

50. V kontexte sporu vo veci samej treba teda porovnať situáciu občanov Únie, ktorí nie sú lotyšskými štátnymi príslušníkmi a zdržiavajú sa v Lotyšsku, so situáciou lotyšských štátnych príslušníkov.

51. Zásada nevydávania vlastných štátnych príslušníkov predstavuje tradičnú zásadu extradičného práva. Má svoj pôvod v suverenite štátov nad ich vlastnými štátnymi príslušníkmi, vo vzájomných povinnostiach, ktoré ich viažu a v nedostatku dôvery v právne systémy iných štátov. Medzi dôvodmi, ktoré sú uvedené na odôvodnenie tejto zásady, sa nachádza najmä povinnosť štátu chrániť svojich štátnych príslušníkov proti uplatneniu cudzieho trestného systému, ktorého nepoznajú ani konanie, ani jazyk a v rámci ktorého sa môžu len s ťažkosťou obhajovať.¹⁸

52. Základy zásady nevydávania vlastných štátnych občanov, skúmané vo vzťahu k právu Únie a rovnosti zaobchádzania, ktoré toto právo stanovuje, sa zdajú byť relatívne krehké. Ide tu teda o povinnosť ochrany, ktorú by mal mať členský štát vo vzťahu k svojim štátnym príslušníkom. Nevidím dôvod, prečo by sa táto povinnosť nemala vzťahovať na štátnych príslušníkov ostatných členských štátov. Článok 20 ods. 2 písm. c) ZFEÚ ide napokon v tomto smere, v rozsahu, v akom stanovuje, že občania Únie majú „právo požívať na území tretej krajiny, v ktorej nie je zastúpený členský štát, ktorého sú štátnymi príslušníkmi, ochranu diplomatických a konzulárnych orgánov ktoréhokoľvek členského štátu za rovnakých podmienok ako štátni príslušníci tohto štátu“.

17 — Pozri najmä rozsudok zo 16. decembra 2008, Huber (C-524/06, EU:C:2008:724, bod 75 a citovanú judikatúru).

18 — Pozri DEEN-RACSMÁNY, Z., BLELXTOON, R.: The Decline of the Nationality Exception in European Extradition? In: *European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice*. Zv. 13/3, Koninklijke Brill NV, Holandsko 2005, s. 317.

53. To isté platí pre tvrdenie, podľa ktorého sa zásada nevydávania vlastných štátnych príslušníkov zakladá na nedôvere štátov voči cudzím právnym systémom. V tomto smere už bolo správne konštatované, že „táto nedôvera predstavuje nepochybne jeden z hlavných základov toho, čo ovplyvňuje spôsob, akým je v súčasnosti vydávanie uskutočňované – a najmä odmietané. Ak však táto nedôvera môže odôvodniť, že štát nevyhovie žiadosti o vydanie, len s ťažkosťami odôvodní, prečo toto odmietnutie možno uplatniť len pri žiadosti o vydanie štátneho príslušníka z dôvodu jeho štátneho občianstva. Ak nedôvera odôvodňuje odmietnutie vydania, odôvodňuje ho vo vzťahu k všetkým, nielen vo vzťahu k štátnym príslušníkom“ [volný preklad]¹⁹.

54. Pokiaľ sú teda základy zásady, podľa ktorej štát nevydá svojich vlastných štátnych príslušníkov, sporné v prípade, keď sú posudzované z hľadiska zásady zákazu diskriminácie z dôvodu štátnej príslušnosti, existuje však podľa môjho názoru objektívny dôvod rozlišovania medzi situáciou, v ktorej sa nachádzajú štátni príslušníci dožiadaného členského štátu a tou, v ktorej sa nachádzajú štátni príslušníci ostatných členských štátov z hľadiska žiadosti o vydanie podanej tretím štátom.

55. V kontexte sporu vo veci samej treba totiž porovnať situáciu občanov Únie, ktorí nie sú lotyšskými štátnymi príslušníkmi a zdržiavajú sa na území Lotyšska, so situáciou lotyšských štátnych príslušníkov, vo vzťahu k cieľu zdôraznenému viacerými členskými štátmi, ako aj Európskou komisiou v rámci predmetného konania, a to cieľu sledujúcemu boj proti beztretnosti osôb podozrivých zo spáchania trestného činu. Tento cieľ má v rámci práva Únie zjavne legitímny charakter.²⁰

56. V súvislosti s tým konštatujem, že vydanie osôb je proces umožňujúci stíhanie za trestný čin alebo výkon trestu. Inak povedané ide o postup, ktorý inherentne sleduje boj proti beztretnosti osoby nachádzajúcej sa na inom území než je územie, kde bol trestný čin spáchaný.²¹

57. Vzhľadom na tento cieľ možno situáciu, v ktorej sa nachádzajú dve vyššie uvedené kategórie občanov Únie, považovať za porovnateľnú iba vtedy, ak obe kategórie môžu byť v Lotyšsku trestnoprávne stíhané za trestné činy spáchané v treťom štáte.

58. Inými slovami, skúmanie porovnateľnosti situácií, v ktorých sa nachádzajú štátni príslušníci dožiadaného členského štátu a štátni príslušníci ostatných členských štátov, zahŕňa overenie, či v súlade s pravidlom *aut dedere aut judicare* (vydať alebo trestne stíhať) občania Únie, ktorí nebudú vydaní do tretieho štátu, budú môcť byť v dožiadanom členskom štáte trestnoprávne stíhaní za trestné činy spáchané v tomto treťom štáte. Ide teda o overenie toho, či je v predmetnom prípade dodržaná obvyklá zásada medzinárodného práva o vydávaní osôb, podľa ktorej musí byť dožiadaný štát, ktorý odmieta vydať svojich občanov, schopný zabezpečiť ich trestné stíhanie.

59. Hugo Grotius definoval zásadu *aut dedere aut punire* (vydať alebo potrestať) nasledujúcim spôsobom: „Pokiaľ je o to štát požiadaný, musí vinníka buď spravodlivo potrestať, alebo ho vydať do rúk žiadajúceho štátu“ [volný preklad]²². Výraz „potrestať“ sa už nahrádza výrazom „stíhať“ ako druhou alternatívou k vydaniu, na účely zohľadnenia prezumpcie nevinny, ktorá platí voči osobám podozrivým zo spáchania trestného činu.

19 — Pozri THOUVENIN, J.-M.: Le principe de non extradition des nationaux. In: *Droit international et nationalité*. Colloque de Poitiers de la Société française pour le droit international. Pedone, Paris 2012, s. 127, osobitne s. 133.

20 — Tento cieľ boja proti beztretnosti bol Súdnym dvorom zohľadnený najmä v jeho rozsudku z 27. mája 2014, Spasic (C-129/14 PPU, EU:C:2014:586, body 58 a 72).

21 — Pozri najmä rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva zo 4. septembra 2014, Trabelsi v. Belgicko (CE:ECHR:2014:0904JUD000014010, § 117 a citovanú judikatúru), v ktorom Európsky súd pre ľudské práva uvádza, že „nezabúda prihliadať na podstatu vydávania, ktorou je zabrániť zločincovi na úteku vyhnúť sa spravodlivosti, ani na prospešný cieľ, ktorý sleduje voči všetkým členským štátom v kontexte cezhraničnej trestnej činnosti“ [neoficiálny preklad].

22 — Pozri napríklad mnohostranné dohovory citované na strane 15 konečnej správy Organizácie Spojených národov z r. 2014 s názvom „Povinnosť vydať alebo stíhať (*aut dedere aut judicare*)“ [neoficiálny preklad], konkrétne Európsky dohovor o extradicii podpísaný v Paríži 13. decembra 1957, Všeobecný dohovor o spolupráci v oblasti spravodlivosti [neoficiálny preklad] podpísaný v Tananarive 12. septembra 1961, Medziamerický dohovor o extradicii [neoficiálny preklad] z r. 1981, Dohovor Hospodárskeho spoločenstva západoafrických štátov o extradicii [neoficiálny preklad] prijatý v Abuji 6. augusta 1994 a Londýnske ustanovenie o extradicii medzi krajinami Commonwealthu [neoficiálny preklad].

60. Pravidlo *aut dedere aut judicare* je vyjadrené vo viacerých dvojstranných alebo mnohostranných dohovoroch o vydávaní.²³ Povinnosť vydať alebo sťahť je napríklad vyjadrená v článku 6 Európskeho dohovoru o extradícii podpísaného v Paríži 13. decembra 1957. Článok 6 ods. 1 písm. a) tohto dohovoru stanovuje, že „zmluvné strany majú právo odmietnuť vydať svojich občanov“. Článok 6 ods. 2 tohto dohovoru dopĺňa toto ustanovenie v rozsahu, v akom stanovuje, že „ak dožiadaná strana nevydá svojho občana, odovzdá na žiadosť dožadujúcej strany vec príslušným orgánom, aby mohli začať trestné stíhanie, pokiaľ to považujú za vhodné“.

61. Ako uvádza konečná správa Organizácie Spojených národov z r. 2014 nazvaná „Povinnosť vydať alebo sťahť (*aut dedere aut judicare*)“ [*neoficiálny preklad*], tieto dohovory sa zakladajú na všeobecnom vzájomnom záväzku zmluvných štátov vydať každú osobu, proti ktorej príslušné orgány dožadujúceho štátu začali trestné stíhanie alebo ktorá je hľadaná na účely výkonu trestu alebo ochranného opatrenia. Z tejto povinnosti vydať osobu však existuje niekoľko výnimiek, osobitne v prípade, keď osoba, ktorej vydanie sa žiada, je štátnym príslušníkom dožiadaného štátu. S cieľom vyhnúť sa beztrestnosti uvedené dohovory stanovujú pre dožiadaný členský štát druhú alternatívu, a to povinnosť trestne sťahť páchateľa trestného činu v prípade, že ho tento štát odmietne vydať.²⁴

62. Preto ak dožiadaný štát nevyhoví žiadosti o vydanie, je v zmysle povinnosti vydať alebo sťahť povinný sťahť²⁵ podozrivého, aby bola zabezpečená účinnosť medzinárodnej spolupráce medzi štátmi a zabránilo sa tomu, aby ostal nepotrestaný.

63. Práve v súvislosti s touto poslednou skutočnosťou sa v kontexte prejednávanej veci lotyšskí štátni príslušníci a príslušníci ostatných členských štátov nenachádzajú v porovnateľnej situácii.

64. Riziko beztrestnosti osoby, ktorej sa týka žiadosť o vydanie, môže existovať, ak dožiadaný členský štát vo svojom vnútroštátnom práve nestanovil súdnu právomoc, ktorá mu umožní súdiť štátneho príslušníka iného členského štátu podozrivého zo spáchania trestného činu na území tretieho štátu.

65. V tomto smere uvádzam, tak ako Komisia, že v zmysle článku 4 ods. 1 lotyšského trestného zákona „lotyšskí občania a osoby bez lotyšského občianstva²⁶, ako aj cudzinci s povolením na trvalý pobyt v Lotyšsku sú na lotyšskom území v zmysle tohto zákona zodpovední za čin spáchaný na území iného štátu alebo mimo štátneho územia, bez ohľadu na to, či je tento čin v mieste, kde bol spáchaný, považovaný za trestný čin a či zaň možno uložiť trest“.

66. Z tohto ustanovenia vyplýva, že lotyšskí štátni príslušníci, ktorí sa dopustili trestného činu na území tretieho štátu, môžu byť v Lotyšsku trestnoprávne stíhaní. To platí aj pre cudzincov, ktorí majú na lotyšskom území povolenie na trvalý pobyt.

67. Naproti tomu, pokiaľ ide o cudzincov, ktorí nemajú toto povolenie, uplatnenie právomoci lotyšských trestných súdnych orgánov vo vzťahu k trestným činom spáchaným na území iného štátu je obmedzené, v zmysle článku 4 ods. 3 lotyšského trestného zákona, na prípady „závažných trestných činov alebo veľmi závažných trestných činov spáchaných proti záujmom Lotyšskej republiky alebo jej obyvateľom“.

23 — Pozri napríklad mnohostranné dohovory citované na strane 15 konečnej správy Organizácie Spojených národov z r. 2014 s názvom „Povinnosť vydať alebo sťahť (*aut dedere aut judicare*)“ [*neoficiálny preklad*], konkrétne Európsky dohovor o extradícii podpísaný v Paríži 13. decembra 1957, Všeobecný dohovor o spolupráci v oblasti spravodlivosti [*neoficiálny preklad*] podpísaný v Tananarive 12. septembra 1961, Medziamerický dohovor o extradícii [*neoficiálny preklad*] z r. 1981, Dohovor Hospodárskeho spoločenstva západoafrických štátov o extradícii [*neoficiálny preklad*] prijatý v Abuji 6. augusta 1994 a Londýnske ustanovenie o extradícii medzi krajinami Commonwealthu [*neoficiálny preklad*].

24 — Pozri s. 15 tejto konečnej správy.

25 — Hoci je výraz „povinnosť sťahť“ používaný najčastejšie, správnejšie by bolo hovoriť o povinnosti predloženia veci príslušným orgánom na účely začatia trestného konania. V závislosti od dôkazných prostriedkov táto povinnosť buď vyústi, alebo nevyústi do začatia trestného stíhania.

26 — Pokiaľ ide o význam tohto pojmu, pozri poznámku pod čiarou 3 týchto návrhov.

68. Zdá sa teda, že z týchto ustanovení lotyšského trestného zákona vyplýva, že štátny príslušník členského štátu iného než Lotyšská republika, akým je pán Petruhhin, u ktorého je nesporné, že nemá povolenie na trvalý pobyt na lotyšskom území, nemôže byť v Lotyšsku trestne stíhaný za trestný čin spáchaný v Rusku, z ktorého je podozrivý. Vzhľadom na cieľ, ktorým je zabrániť beztrestnosti osôb podozrivých zo spáchania trestného činu v treťom štáte, z toho vyplýva, že tento štátny príslušník sa nenachádza v situácii porovnateľnej so situáciou lotyšských štátnych príslušníkov.

69. Preto rozdiel v zaobchádzaní medzi občanmi Únie, ktorí nie sú lotyšskými štátnymi príslušníkmi a majú pobyt v Lotyšsku, a lotyšskými štátnymi príslušníkmi nepredstavuje diskrimináciu zakázanú článkom 18 prvým odsekom ZFEÚ v rozsahu, v akom je odôvodnený cieľom sledujúcim boj proti beztrestnosti osôb podozrivých zo spáchania trestného činu v treťom štáte.

70. Z tohto dôvodu, za okolností, o aké ide v spore vo veci samej, treba článok 18 prvý odsek a článok 21 ods. 1 ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že nevyžadujú, aby sa na občana jedného členského štátu, ktorý sa nachádza na území druhého členského štátu a ktorého sa týka žiadosť o vydanie do tretieho štátu, vzťahovalo rovnaké pravidlo ako to, ktoré občanov tohto druhého členského štátu chráni proti vydaniu.

C – O tretej otázke

71. Vnútroštátny súd svojou treťou otázkou v podstate Súdny dvor žiada, aby rozhodol, či je na jednej strane členský štát, ktorý sa rozhodne vydať občana Únie do tretieho štátu, povinný overiť, či sú dodržané záruky stanovené v článku 19 ods. 2 Charty a na druhej strane, v čom má spočívať toto overenie.

72. Zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii vyplýva, že táto otázka vychádza z tvrdení pána Petruhhina, podľa ktorých by mu mohlo hroziť mučenie v prípade, keby bol vydaný do Ruska.

73. Podľa článku 19 ods. 2 Charty „nikto nesmie byť vystáňovaný, vyhostený ani vydaný do štátu, v ktorom existuje vážne riziko, že bude vystavený trestu smrti, mučeniu alebo inému neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu“.

74. Vysvetlivky k Charte základných práv²⁷ uvádzajú, že toto ustanovenie „je zapracovaním príslušnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá sa vzťahuje na článok 3 [Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podpísaného v Ríme 4. novembra 1950]²⁸“²⁹.

75. Pokiaľ situácia štátneho príslušníka členského štátu, ktorý tak ako pán Petruhhin využil svoju slobodu pohybu a pobytu na území iného členského štátu, patrí, ako som už vyššie uviedol, do pôsobnosti práva Únie, potom sa domnievam, že na túto situáciu možno uplatniť článok 19 ods. 2 Charty.

76. Súd členského štátu, na ktorý bola podaná žiadosť o vydanie štátneho príslušníka iného členského štátu, ktorý využil práva priznané článkom 21 ods. 1 ZFEÚ, je teda povinný overiť, či boli dodržané záruky stanovené v článku 19 ods. 2 Charty.

77. Pokiaľ ide o otázku, v čom má pozostávať toto overenie, v súlade s vysvetlivkami k článku 19 ods. 2 Charty treba vychádzať z relevantnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva týkajúcej sa článku 3 EDLP.

27 — Ú. v. EÚ C 303, 2007, s. 17.

28 — Ďalej len „EDLP“.

29 — Odkazuje sa na rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva zo 7. júla 1989, Soering v. Spojené kráľovstvo (CE:ECHR:1989:0707JUD001403888) a zo 17. decembra 1996, Ahmed v. Rakúsko (CE:ECHR:1996:1217JUD002596494).

78. Z ustálenej judikatúry tohto súdu vyplýva, že ochrana proti zaobchádzaniu zakázanému článkom 3 EDLP je absolútna, a preto z nej vyplýva, že vystaňovanie osoby z územia zmluvného štátu môže znamenať porušenie tohto ustanovenia, a teda viesť k vzniku zodpovednosti predmetného štátu podľa EDLP, pokiaľ existujú preukázané vážne dôvody, na základe ktorých je možné domnievať sa, že dotknutá osoba bude v prípade vydania do štátu určenia vystavená skutočnému riziku zaobchádzania, ktoré je v rozpore s daným ustanovením.³⁰ V takom prípade článok 3 EDLP „stanovuje povinnosť nevydať dotknutú osobu do tejto krajiny, aj keď ide o tretí štát“³¹. Európsky súd pre ľudské práva spresňuje, že „nerobí rozdiel z hľadiska právneho základu vydania; bez ohľadu na to, či ide o vyhostenie alebo vydanie, Súd rozhodne rovnako“ [*neoficiálny preklad*]³².

79. Keď Európsky súd pre ľudské práva skúma otázku, či bude navrhovateľ vystavený skutočnému riziku zlého zaobchádzania v tretej krajine určenia, posudzuje „na jednej strane všeobecnú situáciu v oblasti ľudských práv v danej krajine a na druhej strane konkrétne okolnosti prípadu navrhovateľa. Pokiaľ hostiteľský štát poskytol záruky, tieto predstavujú relevantný dodatočný faktor, ktorý súd vezme do úvahy“ [*neoficiálny preklad*]³³. Okrem všeobecnej situácie v krajine určenia preto musí byť vymedzené skutočné riziko zaobchádzania zakázaného článkom 3 EDLP.

80. Na účely určenia, či ide o preukázané vážne dôvody, na základe ktorých je možné predpokladať skutočné riziko zaobchádzania, ktoré je nezlučiteľné s článkom 3 EDLP, sa Európsky súd pre ľudské práva opiera o všetky skutočnosti, ktoré mu boli predložené, alebo v prípade potreby, ktoré si zadováži *ex offo*.³⁴ Pokiaľ ide o všeobecnú situáciu v krajine, tento súd často prikladal dôležitosť informáciám obsiahnutým v aktuálnych správach od nezávislých medzinárodných združení ochrany ľudských práv ako Amnesty International alebo z vládnych zdrojov.³⁵

81. Okrem tohto opisu judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva a v súlade s ňou treba tiež vziať do úvahy nedávny názor Súdneho dvora z jeho rozsudku z 5. apríla 2016, Aranyosi a Căldăraru (C-404/15 a C-659/15 PPU, EU:C:2016:198), v rámci uplatnenia rámcového rozhodnutia 2002/584, zmeneného a doplneného rámcovým rozhodnutím 2009/299.

82. Súdny dvor totiž v tomto rozsudku najmä rozhodol, v súvislosti s článkom 4 Charty, že „s cieľom zabezpečiť dodržiavanie [tohto článku] v konkrétnom prípade osoby, na ktorú bol vydaný európsky zatykač, je vykonávajúci súdny orgán, ktorý posudzuje objektívne, dôveryhodné, presné a náležite aktualizované skutočnosti preukazujúce existenciu [buď systémových, alebo všeobecných zlyhaní, alebo zlyhaní týkajúcich sa určitých skupín osôb], povinný preveriť, či za okolností predmetného prípadu existujú vážne a preukázané dôvody domnievať sa, že po vydaní osoby do členského štátu, ktorý vydal zatykač, bude táto osoba vystavená skutočnému riziku neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania, v zmysle [uvedeného] článku“³⁶.

30 — Pozri predovšetkým rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva zo 4. februára 2005, Mamatkoulov a Askarov v. Turecko (CE:ECHR:2005:0204JUD004682799, § 67); z 28. februára 2008, Saadi v. Taliansko (CE:ECHR:2008:0228JUD003720106, § 125 a citovanú judikatúru), ako aj zo 4. septembra 2014, Trabelsi v. Belgicko (CE:ECHR:2014:0904JUD000014010, § 116 a citovanú judikatúru).

31 — Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva zo 4. septembra 2014, Trabelsi v. Belgicko (CE:ECHR:2014:0904JUD000014010, § 116).

32 — Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva zo 4. septembra 2014, Trabelsi v. Belgicko (CE:ECHR:2014:0904JUD000014010, § 116 a citovaná judikatúra).

33 — Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva zo 17. januára 2012, Othman (Abu Qatada) v. Spojené kráľovstvo (CE:ECHR:2012:0117JUD000813909, § 187).

34 — Pozri najmä rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva z 30. októbra 1991, Vilvarajah a iní v. Spojené kráľovstvo (CE:ECHR:1991:1030JUD001316387, § 107); zo 4. februára 2005, Mamatkoulov a Askarov v. Turecko (CE:ECHR:2005:0204JUD004682799, § 69), ako aj z 28. februára 2008, Saadi v. Taliansko (CE:ECHR:2008:0228JUD003720106, § 128 a citovanú judikatúru).

35 — Pozri najmä rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva zo 4. februára 2005, Mamatkoulov a Askarov v. Turecko (CE:ECHR:2005:0204JUD004682799, § 72), ako aj z 28. februára 2008, Saadi v. Taliansko (CE:ECHR:2008:0228JUD003720106, § 131 a citovanú judikatúru).

36 — Rozsudok z 5. apríla 2016, Aranyosi a Căldăraru (C-404/15 a C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, bod 94).

83. Metodiku takto definovanú Súdny dvorom možno podľa môjho názoru použiť na situáciu, v ktorej po žiadosti tretieho štátu o vydanie občana Únie súdny orgán dožiadaného členského štátu overí, či boli dodržané záruky stanovené v článku 19 ods. 2 Charty.

IV – Návrh

84. Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy navrhujem, aby sa na otázky, ktoré položil Augstākā tiesā (Najvyšší súd), odpovedalo v tomto zmysle:

Za okolností sporu vo veci samej treba článok 18 prvý odsek a článok 21 ods. 1 ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že nevyžadujú, aby sa na štátneho príslušníka členského štátu, ktorý sa nachádza na území iného členského štátu a ktorého sa týka žiadosť o vydanie podaná tretím štátom, vzťahovalo rovnaké pravidlo ako to, ktoré štátnych príslušníkov tohto druhého členského štátu chráni proti vydaniu.

S cieľom zabezpečiť dodržiavanie článku 19 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie v konkrétnom prípade občana Únie, ktorého sa týka žiadosť o vydanie, je súdny orgán dožiadaného členského štátu, ktorý posudzuje objektívne, dôveryhodné, presné a náležite aktualizované skutočnosti preukazujúce existenciu buď systémových, alebo všeobecných zlyhaní, alebo zlyhaní týkajúcich sa určitých skupín osôb, povinný preveriť, či za okolností predmetného prípadu existujú vážne a preukázané dôvody domnievať sa, že po vydaní občana Únie do žiadajúceho tretieho štátu bude tento občan Únie vystavený skutočnému riziku neludského alebo ponižujúceho zaobchádzania, v zmysle tohto ustanovenia.